

Konanie o udelenie azylu

Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky upravuje *zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle* a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o azyle“). Konanie sa začína *vyhlásením* cudzinca o tom, že žiada o udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany na území Slovenskej republiky podanom na príslušnom policajnom útvar.

Príslušným policajným útvarom je:

- ak ide o cudzinca, ktorý žiada o udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany *pri vstupe* na územie SR - **policajný útvar v mieste hraničného prechodu**
- ak ide o cudzinca, ktorý žiada o udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany *po vstupe* na územie SR - **policajný útvar zriadený pri azylovom zriadení**
- ak ide o cudzinca, ktorý sa *letecky prepraví na územie SR a nespĺňa podmienky na vstup* na územie SR - **policajný útvar v tranzitnom priestore medzinárodného letiska** (Košice, Bratislava, Poprad)
- ak ide o cudzinca, ktorý je *umiestnený v zariadení pre cudzincov podľa osobitného zákona* - **policajný útvar v tomto zariadení**
- ak ide o cudzinca, ktorý je *v ústavnej zdravotnej starostlivosti* - **policajný útvar podľa miesta ústavného zdravotníckeho zariadenia**
- ak ide o cudzinca, ktorý sa *nachádza vo výkone väzby alebo vo výkone trestu odňatia slobody* - **policajný útvar podľa miesta ústavu na výkon väzby alebo ústavu na výkon trestu odňatia slobody.**
- ak ide o cudzinca, ktorý je *umiestnený v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately* - **policajný útvar podľa miesta tohto zariadenia.**

Za cudzinca, ktorý nenadobudol plnoletosť, vyhlásenie podáva jeho zákonný zástupca alebo súdom ustanovený opatrovník. Maloletý musí byť prítomný pri podávaní vyhlásenia. Konanie o udelenie azylu sa nezačne, ak vyhlásenie urobí cudzinec, ktorý už je žiadateľom, alebo ak sa zistí že vyhlásenie podala maloletá osoba. Policajný útvar vyhlásenie zaznamená na úradnom tlačive a bezodkladne ho zašle ministerstvu – **Migračnému úradu Ministerstva vnútra SR** (ďalej len „migračný úrad“), ktorý o žiadosti rozhodne. Policajný útvar zadrží žiadateľovi cestovný alebo iný doklad a vydá mu o tom potvrdenie. Kópiu zadržaných dokladov spolu s potrebnou dokumentáciou zašle bezodkladne ministerstvu. Ak je žiadateľom cudzinec, ktorý ma na území SR udelený prechodný pobyt alebo trvalý pobyt, doklady totožnosti sa nezadržia

a policajný útvar zašle ministerstvu len kópiu týchto dokladov. Po ukončení konania o azyl policajný útvar vráti na požiadanie cudzincovi zadržané doklady. Policajný útvar tiež zabezpečí odňatie daktyloskopických odtlačkov žiadateľovi. Počas azylového konania sa žiadateľ preukazuje *preukazom žiadateľa o azyl*, ktorý mu vydá ministerstvo.

Zákon ukladá žiadateľovi po podaní vyhlásenia dostaviť sa do **záchytného tábora v Humennom** všeobecne do 24 hodín. Ak sa žiadateľ nedostaví do záchytného do troch dní, migračný úrad jeho konanie o udelenie azylu zastaví. V záchytnom tábore, ktorý má režim s obmedzenou slobodou pohybu, sa so žiadateľom vykonávajú potrebné *lekárske vyšetrenia*, za účelom zistenia, či žiadateľ netrpí chorobou ohrozujúcou verejné zdravie. Po preverení, že žiadateľ netrpí žiadnym infekčným ochorením, bude umiestnený v pobytovom tábore. Na Slovensku sú dva **pobytové tábory** – tábor v Opatovskej Novej Vsi je určený primárne pre rodiny s deťmi a zraniteľné osoby, a tábor v Rohovciach je určený pre ostatných žiadateľov o azyl. V tomto tábore je žiadateľ ubytovaný počas celého azylového konania. V prípade, že má žiadateľ dostatok finančných prostriedkov a zabezpečí si ubytovanie mimo tábor, je povinný požiadať migračný úrad o *povolenie pobytu mimo tábor* (tzv. dlhodobá priepustka).

Poverený zamestnanec ministerstva (zamestnanec migračného úradu) vykoná po podaní vyhlásenia so žiadateľom **vstupný pohovor**. Tento sa spravidla uskutoční v záchytnom tábore. Žiadateľ je povinný počas vstupného pohovoru poskytnúť pravdivo a úplne všetky požadované údaje potrebné pre rozhodnutie o žiadosti na udelenie azylu. Uvedené údaje sa zaznamenávajú na úradnom tlačive - dotazníku. Poverený zamestnanec ministerstva pred vyplnením dotazníka najneskôr však do 15 dní od začatia konania poučí žiadateľa o jeho právach a povinnostiach počas konania o udelenie azylu. Poverený zamestnanec ministerstva vykoná pohovor so žiadateľom s cieľom spoľahlivo zistiť skutočný stav vecí. Pohovor so žiadateľom o udelenie azylu je nevyhnutne základom každého konania o udelenie azylu. Pohovor je príležitosťou pre žiadateľa o udelenie azylu vyrozprávať svoj príbeh o dôvodoch, ktoré ho viedli k opusteniu krajiny pôvodu a k rozhodnutiu žiadať o medzinárodnú ochranu. Ak je to potrebné, možno realizovať *doplňujúci pohovor*. Účelom tohto pohovoru je väčšinou potreba bližšieho objasnenia skutkového stavu vecí, vyjasnenie prípadných nezrovnalostí vo výpovedi alebo konfrontácia žiadateľa s inými dôkazmi, ktoré správny orgán získal (napríklad informácie o krajine pôvodu). Ďalší pohovor nie je potrebné vykonať, ak je možné vydať rozhodnutie na základe vstupného pohovoru. Žiadateľ je povinný dostaviť sa na pohovor v mieste a čase, ktoré učí ministerstvo v písomnom predvolaní v jazyku o ktorom sa predpokladá že mu žiadateľ rozumie. O vykonanom pohovore poverený zamestnanec ministerstva spíše zápisnicu. Písomnosti sa žiadateľovi doručujú do vlastných rúk. Po dôkladnom zistení skutkového stavu a vykonanom dokazovaní správny orgán vydá rozhodnutie vo veci, pričom má zákonnú povinnosť v konaní o azyle **rozhodnúť do 90 dní** od začatia konania. Túto lehotu možno v odôvodnených prípadoch predĺžiť.

Ministerstvo podľa § 8 zákona o azyle udelí azyl *na dobu neurčitú* žiadateľovi, ktorý má v krajine pôvodu **opodstatnené obavy z prenasledovania** z :

- rasových dôvodov,
- národnostných dôvodov,
- náboženských dôvodov,
- z dôvodov zastávania určitých politických názorov, alebo z dôvodu
- príslušnosti k určitej sociálnej skupine,

a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu alebo je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd - tzv. politický azyl.

Existuje však aj **azyl z humanitných dôvodov**, ktorý možno udeliť ak sa v konaní nezistia dôvody uvedené v § 8, avšak z určitých dôvodov zraniteľnosti, ktorými môžu byť napr. choroba, staroba, traumatizácia, a pod. ministerstvo vyhodnotí, že v prípade žiadateľa by bolo nehumánne ochranu neudelieť. Na udelenie azylu z humanitných dôvodov však nie je právny nárok; jeho udelenie závisí výlučne na vyhodnotení migračného úradu. Azyl z humanitných dôvodov sa poskytujú *na dobu neurčitú*.

Zákon o azyle tiež pozná **inštitút azylu na účel zlúčenia rodiny**, ktorý sa udelí manželovi / manželke azylanta, ak manželstvo trvalo už v čase, kedy azylant odišiel z krajiny pôvodu, slobodným deťom azylanta, a rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov alebo osobe, ktorej bol zverený do osobnej starostlivosti. Azyl na účel zlúčenia rodiny sa poskytuje *na dobu určitú (3 roky)*, po ich uplynutí sa na žiadosť udelí na dobu neurčitú za predpokladu, že sú splnené zákonné podmienky a nejestvujú zákonné dôvody na jeho neudelenie.

V prípade, že migračný úrad v konaní o udelení azylu dospeje k záveru, že nie sú v prípade žiadateľa splnené podmienky pre poskytnutie azylu, musí následne vyhodnotiť aj to, či nie je namietne **poskytnutie doplnkovej ochrany**. Ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej *hrozbe vážneho bezprávia*. Podľa definície zákona o azyle vážnym bezpráviom sa rozumie:

1. uloženie trestu smrti alebo jeho výkon,
2. mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest, alebo
3. vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

Zatiaľ čo udelením azylu utečenec – **azylant** – *získava trvalý pobyt*, doplnková ochrana sa udeľuje na dobu určitú (na 1 rok) s možnosťou predĺženia vždy na dva roky (ak dôvody jej poskytnutia naďalej pretrvávajú) a jej držiteľ *získava prechodný pobyt* na území SR.

Výsledkom konania o azyle môže byť **rozhodnutie ministerstva**, ktorým rozhodne o:

- *zamietnutí žiadosti o udelenie azylu ako neprípustnej* – napr. vtedy, keď je na konanie o udelenie azylu príslušný iný štát; žiadateľ už má udelenú ochranu v členskom štáte EÚ; ide o opakovanú žiadosť o udelenie azylu, o ktorej sa už v minulosti právoplatne rozhodlo a nedošlo k podstatnej zmene skutkového stavu, a z ďalších dôvodov špecifikovaných v § 11 zákona o azyle
- *zamietnutí žiadosti o udelenie azylu ako zjavne neopodstatnenej* – napr. vtedy, ak žiadateľ svoju žiadosť odôvodňuje inými dôvodmi ako sú dôvody pre poskytnutie ochrany špecifikované v zákone; ak žiadateľ nepožiadal o ochranu bez vážneho dôvodu bezprostredne po vstupe na územie SR; ak predložil nepravdivé informácie, falošné dokumenty či pozmenené doklady; ak požiadal o azyl len z dôvodu odvrátiť bezprostredne hroziace vyhodenie z územia; a z ďalších dôvodov uvedených v § 12 zákona o azyle
- *udelení azylu podľa § 8 zákona o azyle*
- *udelení azylu z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle*
- *udelení azylu na účel zlúčenia rodiny podľa § 10 zákona o azyle*
- *neudelení azylu podľa § 13 zákona o azyle*
- *neposkytnutí doplnkovej ochrany podľa § 13c zákona o azyle*
- *poskytnutí doplnkovej ochrany podľa § 13a zákona o azyle*
- *poskytnutí doplnkovej ochrany na účel zlúčenia rodiny podľa § 13b zákona o rodine*
- *zastavení konania*, napr. z dôvodu, že sa žiadateľ bez priepustky viac ako sedem dní zdržiaval mimo azylového zariadenia; alebo z dôvodu, že žiadateľ opustil územie Slovenskej republiky; a z ďalších dôvodov špecifikovaných v § 19 zákona o azyle.

Proti rozhodnutiu o neudelení azylu možno podať na súd **do 30 dní od doručenia rozhodnutia správnu žalobu**. Správna žaloba proti rozhodnutiu, ktorým bola žiadosť o udelenie azylu zamietnutá ako neprípustná alebo ako zjavne neopodstatnená, proti rozhodnutiu o odovzdaní do iného štátu alebo proti rozhodnutiu o zastavení konania o azyle musí byť podaná **v lehote 20 dní** od doručenia rozhodnutia. O správnej žalobe rozhoduje Krajský súd v Bratislave alebo Krajský súd v Košiciach podľa *Správneho súdneho poriadku* (zákon č. 162/2015 Z. z. – Konanie vo veciach azylu upravuje § 207 a nasledujúce).